

ארנביים:

תפוצה:

הם בדרום-, מערב אירופה, חצי מואוכלוסיית הארנביים העולמית נמצאת בצפון אמריקה ובחלקיים מאפריקה ומדרום במספר איים בארכיפלג הפיני, בסומטרה, מזרח אסיה במסגרת ההחלפה האמריקנית הגדולה אמריקה. הארנביים הגיעו לדרום אמריקה.

סוגים:

- ארנב ננסי סוג ומין יחיד (*Brachylagus idahoensis*)
- סוג ומין יחיד ארנב הנחרות (*Bunolagus monticularis*)
- סוג ארנב מפוספס (*Nesolagus*)
  - סוג ומין יחיד ארנבן מצוי (*Oryctolagus cuniculus*)
  - סוג ומין יחיד ארנבן בר (*Pentalagus furnessi*)
  - סוג ומין יחיד ארנבן אוגנדי (*Poelagus marjorita*)
  - סוג ומין יחיד ארנבן געשי (*Romerolagus diazi*)
  - סוג ארנב כותנה (*Sylvilagus*)

תרבות:

ובהן המיתולוגיה האצטקית [דרוש מקור] הארנב מופיע בתורה, ובמספר מיתולוגיות הרפתකאות אליס "מ עם הארנבים המפורטים בספרות נמניהם הארנב הלבן . והקוריאנית מספירה של ביאטראיקס ופייטר הארנב "גבעת ווטרישפ' הארנבניים מ ", "בארץ הפלאות שהוא אחד הארנביים , של האחים וורנר ארנב בדיוני מפורסם אחר הוא באגס באני . פוטר האנושיים המוכרים ברחבי העולם .

הארנב מסמל גם שאגנות, הארנב בדרך כלל מסמל מהירות. במשל הצב והארנב.

ברוזן ברוזן

בר בארמית פירושו בן, בר אוז, הבן של "אווז" צירוף של המילים "בר" ו(בשם ברווז) הברווזים אינם קבוצה (*Anatidae*) קוראים למספר מינים במשפחה הברווזיים בכך משותפת אך הם בכלל זאת_Shonyim מסוגים אחרים במשפחה כמו אווזים וברבורים שהם בעלי גוף קטן יותר, צוואר קצר יותר ומקור גדול יותר.

ובו רוב המינים המוכרים של הברווזים ישנו גם סוג המכונה ברווז.

שנמצאים רוב הזמן במים. הברווזים יכולים לשחות במים הברווזים הם עופות מים שעוזבים מקומות קרים בחורף ושבים רבים מהם עופות נודדים. או מלאחים מתקים هنا על הקרקע והן על עצים אליהם בקיז. הברווזים מנקנים.

ישנו שתי קבוצות (לא טקסונומיות) של ברווזים המתחלקים על פי הרגלי האכילה הברווזים הצוללים הם ברווזים הצוללים. וברווזים משתמשים ברווזים צוללים: שלהם אל מתחת לפניו המים וצדדים או שוללים את מזונם מתוך המים. לעומתם הברווזים המשתמשים ניזונים ממזונות שצפים על פני המים תוך כדי שיט רגיל ולעיתים גם קטנות, אם כי ניזונים ממזון יבשתי. אלו האחרוניים אוכלים בעיקר מזון צמחי או רכיכות חלק מהם יאכלו גם מאכלים גדולים יותר כמו דגים קטנים, חרקים מים ואפלו נבלות.

רבים בעולם, כולל מדינות ברווזים רבים הם עופות אקזוטיים, ואת רובם מגדים בגנים שביות ברווז הבית – לגמרי שאיננו אзор גידולם הטבעי. שני מיני ברווזים בויתו שנוצר מזיאוג משותף של שניהם וכן המולארד והברבר מהברכיה.

הזרם מזון

תיאור כללי:

ובמקרים חריגיים הוא יכול להגיע גם לאורך של אורך הדרבן הוא כ-60–70 סנטימטרים גובה קצר, ואורך קוצי גבו כ-30. מטר ויתר. משקלו של זכר בוגר הוא כ-17 קילוגרמים סנטימטרים.

ארוכים גמישים וקווים, וקצרים, בצד גוף ועל גבו של הדרבן נמצאים שני סוגים קשיחים וחזקים. על גובה הדרבן ישנים קוצים רחבים וחלולים. צבעו של הדרבן קוציים חזקיים לבנים ומשמשים. וקוצי הגב שלו הם שחורים וללבנים, עד שחור הוא חום להרתעת אויב על ידי פריסתם ונענו בהם ליצירת מראה גדול, רועש ומאיים.

והם למעשה שערות שהפתחו לקוצים (בדומה שעלה גוף הדרבן עשויות קרטין הקוצים המסתויים בקוצי הגב הלבנים, ובצד תחתית גבו של הדרבן ישנו פס לבן). בקרבן הקרכוף משמש לו להגנה. צווארו יש פס לבן רחב. החוש המפותח ביותר של הדרבן, החוש הרויה כשיריה אדם, גם ממתק - ינוס בחזרה למאורתו. תוחלת החיים של הדרבן בטבע היא 12–14 שנים ועד 20 שנים בשבי.

תhom מחייה:

וחצי האי דרך עיראק ומזרח הים התיכון מטורקיה: הדרבן המצוי נפוץ באסיה אם כי האוכלוסייה בדרום הנגב דלילה, הדרבן נפוץ בכל רחבי ישראל. ועד היום עבר לפחות. צפיפות האוכלוסייה עולה בקרבת אזורים החקלאיים. הדרבנים חיים בשטחים הם חיים לרוב בזוגות, ועם. פתוחים, בחולות, ביישובי אדם, ביערות ובמדרונות צאצאיהם שעוזד לא בגרו. הדרבן חי במערכות מחיילות שאורכו יכול להגיע עד ל-17 מטרים ולווקס של עד 2.5 מטרים. זוג הדרבנים חופר את מחיילתו בהדרגה: תחילתה את הפתח, ובהמשך, מדי לילה, עד שמתבלטת מחיילה ארוכה. בקצת המחיילה נמצא מעין "חדר" מורחב המשמש את ההורים ושני הצעאים. קצת המחיילה נמצא כמעט שני מטרים מתחת לפני האדמה ומשמש כumbed מפני פגעי הסביבה (חום או קור, גשם ורוח). בממוצע (בין 0.5–2 קמ"ר, בהתאם לכמות המזון בדרך כלל, על כל קילומטר רבוע

הזמן, עונת השנה והמצב החברתי) הי זוג אחד של דרבנים עם צאצאיו, ולעתים, גם ואות נחלתו הוא דרבן רוק המחבר בת-זוג לחיים. הדרבן (בעיקר הזכר) טרייטורילי שני בני הזוג מטילים גללים באתר קבוע למרוחק עד כ-300. וגללים מסמן על ידי שתו מתרים מפתח המהילה.

פערות:

זמן הפעולות העיקרי של הדרבן הוא בלילה. בכלليلת, משעת השקיעה ועד עלות השחר, יוצא הזוג ממאורתו לחפש מזון. לרוב, הנקבה היא המובילה. אם יש גורים, הם מצטרפים לזוג הבוגרים והמשפחה כוללת נעה ביחד כקביצה. בקיין, הלילה קצר מוגצל כלו לאיסוף מזון, ואילו בחורף מסתפק הדרבן בכ-7 שעות ליליות. בלילות של ירח מלא עדיין נמוכה היציאה מתחילה והיפOSH המזון מסתיים מוקדם מהרגע, כשהטמפרטורה ואף צמחים, (וסתוונית כגון עירית) ובצלים שורשים, פקעות, הדרבניים אוכלים עשבים לעיתים הדרבן אוכל גם מגידולי מטעים וגינוח ירק, לנוכח הוא נמה עט. כגון תפוח אדמה המזיקים להקלאות. לדרבן חוש ריח מפותחת, דחף חפירה גבוהה וציפוריניים עבות וארכוכות אחורי שזיהה את המזון, חפר והגיע אליו (בעזרת שערות בין האצבועות. (טפרים המגروفות את הקרקע החוצה), רובין הדרבן ליד החפירה ואוכל את מזונו בעזרת שניינו ולשונו מהווסףת.

הצמחים אינם מספקים את, (באזורים שבהם הקרקע עניה בסידן (כגון ברמת הגולן צורכי הסידן של הדרבניים והם נאלצים להשלים צורך זה באמצעות אכילת עצמות. מסיבה זו אוכלים הדרבניים באזוריים אלו עצמות של בעלי חיים הפוזרות בשטח, אך גם עצמות בני אדם הקבורות בעומק לא רב.

במחקר שערך פרופ' צבי סבר נמצאה שהדרבניים שכנים במשך היום במקומות הנמצאים מתחת לפני הקרקע (מחילה, מאורה, סבד צמחייה או מערה), ואחרי שקיעת השמש יוצאים לעבר האזור שבו יאכלו במשך הלילה. לפניה הזריחה מקפידיים הדרבניים לחזור אל מקום המחסה הקבוע, אלא אם התגלו על ידי טורף, שאו יברחו אל מחסה חלופי כדי שלא לגלות את מיקומו של המחסה הקבוע. זכר ללא בת זוג נוהג לשטט בחופשיות, כשהוא מתחפש נקבה להקים עמה משפחה.

רבייה וצאאים:

והיים בזוגות קבועים לאורך כל חייהם (במקרים מסוימים ניתן הדרבניים הם מונגמיים למוצא שתי נקבות במחילה אחת). במחקרו של צבי סבר נמצאה שהיחס המין בין בני הזוג מתקיים כל השנה בקצב של 8–6 פעמים ביום, אך נקבת הדרבן פוריה רק במשך שתי תקופות בשנה, למשך לילה אחד או שניים. בשעת ההזדווגות הדרבן מסמר את קוציו כפי שהוא עושה בכל מצב של התרגשות. הזכר מציב את רגליו הקדמיות וחודר אל הנקבה עם איבר מין באורך של כ-5 סנטימטרים. דרבן זכר שאינו מקיים יהשי מין בקצב [דרוש מקור] המשביע את רצון הנקבה זוכה למכת זנב על אףו.

הקשר בין בני הזוג מtabטא, פרט להזדווגות, גם בתקורת ריח ומגע. הדרבנים מרבים ללקק זה את זה בעורף (שם השיער רך), בפנים ובבטן, להתכרבל יחד ולרבוץ צמודים. הדרבן הוא אחד מבני החים המעטים שמקיימים יחס מיין גם למטרות שמירת הקשר ונראה שגם הדולפין הבונבו, הזוגי (בקוצחה זו נמצא גם האדם).

פעם או פעמיים בשנה, בדרך כלל באביב ובסתיו. משך נקבת הדרבן ממיליטה של נקבת הדרבן הוא כשלושה חודשים. לרוב נולדים שני גורים בכל המלטה, ההיריוון אך לעתים נולדים יותר. הממלוטות מתבצעות במחילות. נקבת הדרבן מיניקה את הגורים בעודה שוכבת על גחונה, גורלו של השלישי, שהוא לרוב החלש יותר, נחרץ כמעט מראש: שני אחים יהרגו אותו בנשיכות חצי שעה לאחר המלטה, כיון שאימם מסוגלת להיניק רק שניים. כל אחד מהגורים תופסצד אחד מגופה של הנקבה, ויונק רק ממו במלך שלושת חודשי היניקה.

הגורים נולדים מפותחים - בתחילת שערותיהם רכוות, ולאחר כך מתקשים הקוצים במחירות ומשמשים להגנה. כבר בגיל 20 דקות הגורים הם בעלי כושר תנועה, עיניים פוקחות ודחף לשוטט סביר אзор המלטה. הגור מגיע לבגרות מינית כשהוא בן פחות משנה ומשקלו כ-10 קילוגרמים. ביום הראשון נותרים הגורים במאורה, כאשר הוריהם יוצאים עם שקיעה לאכול על פני השטח. בהמשך מצטרפים הגורים להוריהם בחיפוש אחר מזון. בין בני- הזוג מתקיים שווון מלא בכל הנוגע לטיפול והגנה על הצאצאים.ذكر שותף פעיל בטיפול בצאצאים, והוא נמצא איתם מחצית מהזמן - הופעה יוצאת דופן אצל היונקים. כשהאחד הגורים בוכה, הוא הראשון שיירוץ אליו להרגיעו כאשר זוגתו יוצאת ללקט מזון - הוא ישאר לשומר עליהם.

בהתיכון לגיל שמוונה חדשים, עוזב הגורذكر את הנקנו ו יוצא לחפש לעצמו בת-זוג-לחים. כלليلת, יוצא הרוק הצעיר לצעדה של כשמונה קילומטרים, וכשהוא מוצא בת-זוג, הוא נשאראיתה בטריטוריה שללה. גורה נקבה עוזבת את בית ההורים כשהיא בת עשרה חודשים עד שנתיים, ובוחרת לעצמה תחום מחייה חדש, הקרוב לאזור בו גדלה. בתחום מחייה זה יחלו להיכנס דרבנים רוקדים, שמהם תבחר לה בן-זוג לחים. הדרבנית (ולא הדרבןذكر) היא זו המהילה מי יהיה בן-זוגה. מרגע תחילת החיים המשפטיים, הזוג הצעיר אינם נפרד. הדרבן והדרבנית קופעים את ביתם למערה נטושה, או במחילה שהפרו.

אויבים:

גורוי. והנמרים האויבים הטבעיים של הדרבנים הבוגרים הם הזרים בארץ ישראל באזוריים אחרים בעולם חומדים את. וצבעים דרבנים נטרפים לרוב על ידי שעולים והטיגריסים בשרם גם האריות.

הטורפים הצלביים נשבכים את הדרבן באפו, פועליה הגורמת לו זעוזע מות. לעומתם, הטורפים החתוליים סוטרים לדרבן באפו. הגנתו של הדרבן היא קוציו הקשים והארוכים - הדרבנות, אולם כאשר הוא הפוך על גבו הוא אינו מוגן עוד הויאל ובטנו נעדרת קוצים.

הדרבן הוא יצור הששן, ולמרות האגדה הוא אינו משלחה או יורה את דרבנותיו בשום דרך. כשהוא חש בסכנה, זוקף הדרבן את קוציו הקדמיים וכך הוא נראה גדול יותר ממדיו האמתיים. במרקם קיצוניים יותר הוא מפתיע את רודפיו בהסתערות פתאומית עליהם, כדי לאיים עליהם או כדי לתקוף את אפם השלווה קדימה בקוציו האחוריים הקצריים והעבים. רוב הטורפים תלויים בחוש הריח שלהם ולא יסתכנו בפצעה העוללה להוביל גם לסייעוכים דלקתיים באפם. אז, מנצל הדרבן את ההלם הזמני של התוקף ונמלט דרוש [למארתו]. ידועים מקרים שבהם נמרים וטיגריסים מתו כתוצאה מתקיפת דרבנים בכל פעם שהוא מטיל צואה הוא משתמש. על קוציו אין ארס. זה למעשה זיהום [מקור ברגע שעשורתו פוצעתו את אויביו הם [דרוש מקור]. בה וכך יוצר זיהום על שערתו.]

פולשים האויב העיקרי של הדרבן, זה שמייט עליו סכת כליה, הוא האדם. הציידים בלילה לתוך המchia של הדרבניים, ברכבי שטה, מצוידים בזרקורים ובכלבי הכלבים מתרירים את הדרבניים ואז, בעזרת מקלות, מבירחים הציידים את הדרבניים. ציד שיצאו לחפש מזון מבין השיחים, דולקים אחריהם (הדרבן היה איטית), ומרוצחים את גולגולתם במכות אלה. בחלק מהמקרים, יורדים הציידים בדרבן בנשך חם. הדרבן הוא חייה גדולה וכאשר בשטח נעה משפחה שלמה, המונה ארבעה פרטימ, קל לצידים לzechotם ולחסלם. ישנו ציידים החופרים לתוכם המאורות, שולפים את הדרבניים החוצה ואז הורגים אותם.

הדרבן נצוד על ידי שבטים בדוים וערבים לבנוניים המשמשים בדם דרבנים טרי כתروفת אליל עממית נגד מחלת האסתמה או כתروفת לעקרות אצל נשים, וכן על ידי ההקלאים, הרואים בדרבן בעל-חיים מזיק, ועושים מאמצים להיפטר ממנו. הדרבן מזוק להקלאות מאחר שהוא מכرسم ירקות ופירות מתחת לפניו הקרקע או מעלה, כמו גם צינורות פלסטיק. ביום, נשקפת לדרבניים החיים באזורי רביים בישראל סכת הכהדה של לדוגמה, אзор המאופיין, ממש, ובאזורים מסוימים הם כבר הוכחדו. במישור ההוף בבניה אורבנית רצופה ובפעילות ציד אינטנסיבית, נותרו דרבנים רק בכיסים קטנים (azor נחל חדש) לעומת זאת, בשטחים טבעיים בגליל. ובכרמל מאוד. כך גם בחבל צור בלאו הכי צפיפות נמוכה (זוג - מצבם עדין טוב יחסית, ובנגב וירושלים ובהרי יהודה על כל עד 2 קמ"ר, לעומת זאת זוג על כל שלישי קמ"ר בשטחים הקלאים) בגל דלות אוחדים (בעיקר גודלים), הפיתוח האורבני אמצעי המchia הטבעיים. יחסית ליוניקים לא הסב נזקים משמעותיים לדרבנים, משום שאלה גילו בישראל ולמדו להסתפק בתחוםי מchia מצומצמים, להתפרנס ממזורי גמישות אקולוגית החקלאות בשולי השדות ואף לשכון בשולי הערים. לפיכך נראה כי אלמלא הצד המכובן, הייתה אוכלוסיית הדרבניים משגשגת בישראל.

אין הערכה מדעית לגבי מספרם של הדרבניים בארץ, אך עם זאת ברור שמדובר אינו שפир. הוכחה נוספת לכך מספקים הציידים: ציידי הדרבניים הגרים בתחילת המאה ה-21. נאלצים לנסוע לצורך הצדע עד ים המלח באזור הכרמל את ציד הדרבניים, אך ברור כי לא די בכך כדי להגן על קיומו אסורה רשות הטבע והגנים של בעל חיים זה בארץ.

moshe kleukowski

חמור הבית

טלאון טלאון

תיאור:

הסארוכות וזקופות ולו אוזניו, יותר. ממשחת הסוסיים חמור הבית הוא ת-מין נקבת. שונה - בעוד הסוס צהול, החמור נוער דיללה מאשר לסוס, וקול רעמת שיער האטון אורך כשנה ומספר הולדות הוא אחד. יצא החמור הריוון. החמור קרויה אַטּוֹן נקרא עיר. החמור חי בין עשרים לחמשים שנה. מזונו הוא צמחים ועשבים, קש הציר החמור ותבן. אורך גוף 2 מטר, גובה כתפיו 1.25 מטר ומשקלנו 300 ק"ג. כאשר מזדווג בעל חיים עקר, עם סוסה נולד יוצר הכלאים פרד.

החמור הוא חיית משק וייש המשתמשים בו כבהמת משא. ביכולתו לשאת משאות מעט כבדים יותר מאשר הסוס, אלא שהוא מגושם ואטיטי ממנו בהרבה.

חמור הבית Shimsh במלחך אלפי שנים בתפקידים שונים, בהם רכיבה והובלת משאות. פחתה תפוצתו ברחבי תבל וכיום משמש, בדורות האחרוניים, עם התפתחות התעשייה לצורכי ניידות וכבהמת משא, בעיקר בעולם השלישי כמו בכפרים הסמוכים לאזורי הרדרים ומרוחקים, שהדריכים בהן אינן עברות לכלי תחבורה.

שנייתן על ידי אתון, נקבת חמור הבית, שימש מאז ימי-קדם חלב חמורים (אתונות) כמו גם כמזון לתינוקות, למטרות קוסמטיות.

תרבות:

זו לחמור יוחסו התכונות עיקשות וטיפשות, אף על פי שהחוקרים שונים גילו שלסטייגמה רבים. סמל אגדת הסטודנטים בארץ הוא אין בסיס. החמור מופיע במטבעות לשון "חמור נושא ספרים".

קיים כמה ביטויים בהם "חמור" משמש כביטוי של זלזול, בהם "חמור נושא בעברית ספרים" לציון מי שאוגר ידע אבל אינו מבון ואני יודע לעשות בו שימוש מושכל. "מי שחמור שיוכל קש" כמו "מי שבישל את הדיבסה שיוכל אותה", "חמור חמורותים"

לא רואיה, או השלכה לציין מישחו טיפש ואטום במילוי. ו"קבורת חמור" מציין קבורה מלך יהודה על יהויקים פסוק י"ט, פרק כ"ב, ללא כל קבורה, על פי האמור בספר ירמיהו.

ההמור ביהדות:

שמדוברת אליו אחרי שראתה, ואתונו החמור מוזכר במקורות, וידוע הסיפור על בלעם את מלאך אלוהים ועמדו מלכת, מה שגורר את מכותיו. כמו כן מוזכר החמור בברכת יעקב יששכר חמור גرم", ככלומר ההשוואה להמור " לבניו, הוא מברך את יששכר אבינו המתמיד היא תכונה היובית, משומש שהחמור מצטיין בסיבולת גבואה. בעקבות ברכת ומסמל את העובדה כי כמו שהחמור לא עוזב החמור הוא סמלו של שבת יששכר יעקב את עבודתו וממשיך בה כך היה יששכר שוקד בתורה כל הזמן.

ההמור נקרא כך מאחר שהוא מסמל חומריות והידבקות לחומר, ומתאר את זרע ישמעאל. במקורות נرمز הדבר "ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החרמור ואני והנער נלכה עד פה" (בראשית כ"ב ה').

שאמור לרכב על חמור, הוא חמورو של לחמור יש מקום חשוב בבייאת המשיח גילי מאד בת ציון, הריעי בת ירושלים, הנה מלך יבו לך, צדיק ונושא הוא, "משיח עני ורכב על חמור ועל עיר בן אנתנות" (זכריה, ט, ט'), ולפי תפישה עממית, יהיה זה חמור לבן.

לעזר במקרא אנו מוצאים עדות מפורשת כי החמור שימש בהמת משה, ואף מצווה במקורה שהוא כושל תחת משה: "כי תראה חמור שנאנך רבען מהת משאו, וחדלה מעזוב לו - עזוב מעזוב, עמו" (שמות כ"ג ה'). מצווה מיוחדת יוחדה לחמור היא מצוות פטר שבו על פי האמור במקרא יש לפדות חמור בכור בשעה, ואם לא יש להורגו (שמות, חמור ל"ד כ').

וחמורים של צדיקים, כמו חמоро של רבי פנהס בן חז"ל החמור מופיע הרבה באגדות מתאר את רבי עקיבא בתלמוד. אפלו קיימו הלוות, וחמורו של רבי חנינא בן דוסא יאיר ואומר שבאותה תקופה אמר: "מי יתן, שנאותו לתלמידי חכמים בהקופה שהיא עם הארץ לוי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור" כיון שהוא נושא ושורר עצמות בניגוד לכلب שנושך ולא שובר עצמות.

לגביו, על האדם המוביל את החמור, התייחסו בשתי ההלכה הבאות: סוגיות חמור גמל האוסרת להפעיל חיota בשבת תחום השבת, ולהלכת חממר.

גדעי חמורים נפוצים בישראל:

שמות הגזעים אינם רשיינים אך עם זאת מקובלים בקרב מגדרי החמורים בישראל ובמטרה התיכון כדי להבדיל בין הגזעים השונים:

- חמור מצרי, בדרך כלל צבעו לבן והוא גבוה מגדיי החמורים האחרים •
- "חמור של מישח" חמור קפריסאי, צבעו לבן, מכונה גם. •

- חמור פרסי, צבעו אפור כהה, מבנה גופו מסיבי. בעל רעמה כהה מאוד ושני פסים שחורים על עורפו דמיין אוכף.
- חמור ערביה, או חמור פשוט, צבעו אפור בהיר, רעמתו מסומרת מזכירה רעמת זברת.
- חמור ספרדי, צבעו חום כהה.
- חמור שחור. העיר פרוותנו רכה וארכוכה, חמור דרום אמריקאי פרו.

טילון מציג:

מראה:

מתכתי, ומעל ראשו ציצת נוצות שמרכבת מ"פסים" גופו של הזכר בצבע כחול שחורים שבקצתיהם נוצות כחולות-ירוקות, בדומה לנוצות הראש. מעל ומתחת עם פסים ארד-חשוף. הגב בצבע ירוק ישם פסים לבנים, שהם למעשה עור לעין ומפוספסות בשחור. הזנב חום-כהה, צהבהבות-הכנפיים חומות. נוחשת בצבעי שחור שבדרך כלל נוצות) "נוצות סיכוך" ומשמש לתצוגות הייזר; את רוב אורךו תפסות מכוסות נוצות אחרות ומייעות לטיול זרמי האוויר) מוארכות באופן קיצוני: יש כ-200 נוצות סיכוך מוארכות, בעוד שלמיטה יש כ-20 נוצות זנב "רגילות" בלבד [2].[2] נוצות הסיכוך משובצות עשרות "עיניות" בצבעי כחול-ירוק מוקפות במסגרת צהובה ורודות - ורגליו של הטווס הם בעלי צבע דהוי ולא בולט מקורו, יירוקות. בניגוד לשאר גופו אפרפר.

כ-100 עד 115 ס"מ מהראש עד לתחילה זנב, לעומת 195 עד 225 ס"מ אורךו של הזכר קטנות יותר, אורכו כ-95 ס"מ ומשקלן כ-2.75 ק"ג. הנקבות עד 4 ק"ג.

התנהלות:

הטווסים מסתובבים בדרך כלל בקבוצות קטנות, שכוללות זכר וכ-2 עד 5 נקבות; לאחר עונת הרבייה, לעומת זאת, הקבוצות מורכבות אך ורק מנקבות וגוזלים. קבוצות של טווסים נצפות לרוב באmbituit-אבק או בהליכה אל מקור המים הקרוב.

הטווסים מצויים רוב הזמן בין ענפי העצים אך כשהם על הקרקע הם עשויים להישרף על שמשתיניהם להם במארב. טווסים בmeshcnotות והד浩ל הטיגריסיים, ידי טורפים כמו הנמר או על ידי צידים. הזקרים בעלי הזנב הארוך האדם עשויים להיתפס על ידי כלבים נטרפים בעיקר עקב זנבו המגושם, כתלאק מעקרון ההכבדה.

כשמחזרדים אותם, הטווסים בורחים בדרך כלל על ידי ריצה ולעתים נדירות על ידי מעוף. הם בדרך כלל נחים ולניהם על עצים כדי להיות מוגנים יחסית מטורפים גדולים כמו אווח אך גם שם הם עלולים להיתפס על ידי עופות דורסים, [3] פוטנציאליים ומיני עיטים עיט מצויץ, הודי.

הטוסים קולניים, ביהود בעונת הרבייה, וטווס עשו לקרוא גם בלילה אם הוא מרגיש מאויים. קריאות אלה יכולות להיענות גם על ידי הטוסים השכנים. ידועות 7 קריאות של זרים, ו-6 קריאות שאופייניות לזכר ולנקבה.

תזונה:

כגון עלי כותרת, הם ניזונים בעיקר מחלקי צמחים. בטיב הטוסים הם אוכלי כל הטוס צד בעלי. [6] אחרים ומפרוקי רגליים אך גם מהركים וראשי זרעים של פרחים קטנים, ומפרוקי רגליים על הקrkע, בנחלים רדודים דגים, חיים קטנים ובאזורים עשביים אחרים חביבים על הטוס החי באזורי פרא. קטנים וזוחלים נחשים. ובאזורים עשביים מעניק לטוס את הסיבות התזונתיים הנחוצים לו לעיכול שרינות הרכב הירקות קשימים ועצמות זוחלים קטנים. הטוס הוא אוכל בשר מתוך כורת, חרקים בעלי החיים מהם הוא ניזון חיוניים לו לבריאותו ולהתרבותו כלומר הלבוני הטוס הירוק הורג את הזוחלים הקטנים שהם ניזון על ידי הטרדתם וגירויים לתקיפה חזרת ונשנית, עד שהם מותשים. אז מצליף הטוס בטרפו ברגליו וכנפיו הקשים. טופרי רגליו משמשות גם כהגנה מפני טורפים. בסביבת בני האדם, כגון בישובים חקלאים ועירוניים, וכן בגני חיות, הטוסים אוכלים בישובים החקלאים הם ניזונים גם. גם שאריות מזון שהאדם משיליך כמו קליפות פירות כגון ירקות מגידולים חקלאיים.

תפוצה:

במדינות סרי תחום תפוצתו הטבעי של הטוס המצו依 משתרע על פני דרום אסיה הטוס הובא על ידי האדם לאזורים רבים בעולם, בהם הוא מוחזק בשבייה. והודו לנקה אך בחלקם הוא גם התפשט בקרבACHI פרא בטבע.

פתחים, ברום של כ-900 עד 1,200 מטרים שליהם יערות נשירים בתיהם הגידול טרופית ויערות השוכנים אך ניתן למצאים גם באזורי סוואנה מתרמים מעל גובה פנו הים בקרבת חופים.

עם זאת באופן כללי נמנעים הטוסים מטעופה פרט לצורכי הגעה. לטוסים יכולת תעופה לענפי עצים, היכן שהם נחים.

יעל נובי:

יעל נובי

תכונות:

אורך הנקבה 100 סנטימטרים, אורך הזנב כעשרה, אורך גוף הזכר 125 סנטימטרים משקל הנקבה 23–40 קילוגרם. אורך, סנטימטרים. משקל הזכר 45–60 קילוגרם אצל הזכר הוא עד 130 סנטימטרים ואצל הנקבה עד 40 סנטימטרים. היעל הקרנוי של יעל נובי היא בין 12 ל-17 תוחלת חיים. ממיליטה בדרך כלל ولד אחד או שניים שנים.

היעל חיה בעדרים נפרדים של זכרים ונקבות, כאשר כל עיקר מזונו של היעל הוא צמחים עדר מגיע עד לכ-20 פרטיהם. במקרה של סכנה, היעל שורק שריקת אזהרה לעדר. ליעל רגליים קצרות ושריריות המותאמות לטיפוס בהרים ובמצוקים. כף הרגל של היעל בנזיה קשה ובסמוכה כרית רכה שנועדה לעזור ליעל לטפס במישורים תלולים במיוחד. מפרש ארוכות ומתעגלות לאחרו שנעודו לבסס את מעמדו בעדר, ואילו קרני לזכר קרנויים נפגים עדרי, בסתיו, הנקבות קצרות וישראלות והן נועדו לתקוף טורפים. בעונת הייחום שני המינים למטרת הזדווגות. בתקופת הייחום הזכר לובש פרווה חומה, גרביו פרווה כהים, שריריו החזואר מתחבים והוא נאבק עם זכרים אחרים לצורך שיפור מעמדו בעדר באמצעות הצמדת בסיס הקרנויים והדיפת היריב.

הפוצה:

ניתן למצוא. ומעט גם בצפון ובאזור אפריקה היעל הנובי נפוץ בעיקר באזור התיכון וייתכן שגם בתימן, בעבר הסעודית, במצרים, בישראל, בירדן, אוכלוסיות שלו בעומאן בארכיטראאה.

בעקבות שרדתו עם קום המדינה מספר מצומצם של יעלים באזורי מדבר יהודה בישראל של היעלים וכן באופן שמנע ציד על שבטי הבدوאים מאמצי שימור, החלטת משטר צבאי חיסול כמעט מוחלט של הטורפים הטבעיים באזורי, החלת אוכלוסיות היעלים להשתקם

בעקבות מלחמת ששת הימים. גם בהרי אילית והם התפנסו במדבר יהודה בNEG
התפנסת אוכלוסיות הייעלים צפונה גם לחלק הצפוני של מדבר יהודה (חלק הימים
שהיה נתון עד המלחמה בשלטון ירדן).

בשנה. בשנים אלה הציגו הייעלים ריבוי טبعי מוגבר – מוצע של 2 לidot לנקבה
ונחל הטבעי (אזור נחל ערוגות במקומות בהם הגיע האוכלוסייה למיצוי כושר הנשייה
نبלם הגידול הטבעי המואץ ורמתו ירדה. בתקילת שנות ה-90 של המאה ה-, (דוד
נאמדת אוכלוסיות הייעלים בדרום כ-1,200 פרטים. הצלחה בשיקום אוכלוסיות 20
להציג את הייל (רשות שמורות הטבע: אוז) הייעלים הביאו את רשות הטבע והגנים
כסמלה.

החל מצבם של הייעלים להידדר עם חתימת הסכמי אוסלו:

במספרים גדולים חוסלה כמעט לחלווטין ליהודה ושומרון עקב הכנסת נשק חם
אוכלוסיות הייעלים שם וכן החלה להסתמן, לראשונה מאז קום המדינה, ירידת במספר
הייעלים באזורי הספר של מדבר יהודה. הצד הנישן, מעמיד בסימן שאלה את סיכויי
הועברו זכר ושתי בשנות ה-80 של המאה ה-20.[2] הירידות המין ביהודה ושומרון
בסוף שנות ה-90 נאמדת אוכלוסיות הייעלים בגולן כ-70–80. נקבות לרמת הגולן
ויהודיה פרשים המאכלסים את קניוני הגולן המרכזי (שמורות גמלא).

הועברה לממלכה קבוצת יעלים ושוכנה לאחר חתימת הסכם השלום עם ממלכת ירדן
בחוipo המזרחי של ים המלח). אוכלוסיות יעלים מצומצמות יותר) באזור נחל ארנון
נתגלתה אוכלוסייה שרידית אף בדרום סיני בשנות ה-70 ולאחר מלחמת יום הכיפורים
לא ברור מה מצב הייעלים בשאר. באזור שמאערב לתעלת סואן באזור ג'בל עתקה
בהיעדר רמה סבירה של שמירת טבע, עם הגידול באוכלוסייה. מדיניות המזרחה תיכונן
ובפרט בעשרה ובאמצעים העומדים לרשوتה (ברכב ובנשך), נראה כי עתיד הייעלים
במדינות האלה עוגם.

ברחבי דרום עדות להימצאות הייל בתקופות קדומות ניתן למצוא במספר ציורי קיר
הלבנט, כגון בהר כרכום.

כבש: כבש

מוצא הכבש:

נמצאו גם במקומות בהם נמצאו (*Ovis aries musimon*) שרידים של כבש הבית שగודל על או בן מבוית שניצוד שידי יושב-אדם, אם כי לא תמיד ברור אם זה בן קיימות כמה השערות לגבי מוצא של כבש הבית. עם זאת, רוב המקורות ידי האדם ההשערה המצוייה [1][2]. מסכימים כי מוצא של כבש הבית הוא כנראה מכובש מופלון היא, וקורסיקה בכתובים שונים כי מקור כבש הבית במופלון המצוי באיים סרדייניה שהפך לפרק שנמצא שם כנראה התפתח מכובש מבוית שגואה. להפוך, המופלון.

יש ועד צפון-מערב הודו המצוי מצפון-מזרח איראן (*Ovis vignei*) "כבש אורייל" אשר יש לכבש הבית (54), מה שכנראה פסול אותו מהיות אב (58) יותר כרומוזומים אין לפסול זאת, אותו עם כבש מופלון קדמון של כבש הבית, אך אף שניתן להכליה יש 56 כרומוזומים הפולטים את מועמדותו (*Ovis ammon*) להלוטין. לכבש ארמני שלו 52, הסיבيري (*Ovis nivicola*) לאב קדמון, כמו גם את מועמדותו של כבש השלג הראשוניים כרומוזומים ואзор מחיתו מרוחק מאתרי הבית.

בית הכבש:

בין הסוגיות הראשונות שבויתו היו חיות המשק, כבשים, ייחד עם עזים לביות הכבש: גודל גוף מוקטן, עצמות כבשים שנמצאו באזורי הארכאוזואולוגיים שלא היו בהם כבשי בר לפני כן, ועדריות לשחיתת זקרים צעריים (במקום דפוס הציצ הנפוץ של ציד זקרים ונקבות בוגרים). לפי סמנטים אלה משערים כי הביוית התרחש הביוית שינה [4]. לפני כ-10,000 שנים, במהלך התקופה הנאוליתית בצפון הסהר הفورה את הכבש, ומהכלאות של מיני בר נוצרו גזעים רבים. הכבש איפשר את הנידחות של החברות הקדומות, סייעו שקל להעביר כבשים ממקום למקום בעדרים, תוך ניזול שטחי משערים כי בתילה נהג האדם לגדל מרעה נרחבים. על סמך ממצאים ארכאולוגיים כבשים רק לצורכי הפקתבשר וחלב, ורק לאחר מכן גילתה את האפשרות לנזוז את במרוצת הדורות למד האדם להכיר את יתרונות הכבשים ולהשתמש בצמרם לאיגאה צמר הכבשים כחומר גלם זמין לארגנים חמימים וחזקים. עובדה זו, יחד עם החלב והבשר שהופקו מן הכבשים, הביאה לכך שכבר בעת העתיקה שאף האדם לטפח את איכויות עדרי באיראן התגלה פסלון של הכבשים שברשותו ולהגדיל את כמותם. באתר ארכאולוגי כבש צמרי, מה שמעיד על-כך שהאדם החל לבצע השבחה לגוזעי כבשים הנוטנים צמר כבר לפני מעלה-מן-6,000 שנה (כבש בר מכוסה בעיקר בשיער ולא בצמר). המאפיינים

בסביבות ובבל הבולטים של כבש הבית החלו להופיע בספרות ובأمانות של מסופוטמיה לפנה"ס, והעידו על ההערכה והחשיבות שייחסו אותם עמים לעדרי הכבשים היו אלה כבשים .שליהם. שרידים של כבש הבית נמצאו גם בחפירות ביריחו (זנב הכבש המכיל שומן) בעלות אליה.

במהלך התפתחותה של האנושות, עשו עמים רבים ניסיונות לטפח ולהשבית את עדרי הכבשים שברשותם מתחום הכרה בתועלת הרבה שניתן להפק מהן. המצרים (Ovis) טיפחו גזע של כבשים בעלי אוזניים משתלשלות וקרניים מסולסלות הקדומותaries palaeoaegypticus). 8,000-5,000-שוכני יישובי הכלונסאות באירופה (לפני 8,000 שנה), למשל בשוויין שהוא כנראה (Ovis aries studeri) באירופה גזע בעל קרניים ספיראליות מסיביות הכלאה בין גזע הכבשים של שכני הכלונסאות עם המופلون.

גידלו כנראה בתקופה הקדומה כבשים שהשمواעה על איזות צמרם באוצר אסיה הקטנה ומסע "גייזת הזהב" על יצאה למרחקים. זהו כנראה המקור לאגדה במיתולוגיה היוונית רכשו והיוונים נהגו ללחוץ בצמר בכל אגן הים התיכון לקולcis. הפיניקים הארגונואטים ולספרד את הכבשים בעלי הצמר העדין ואף העבירו אותם לאיטליה.

הצטינה בגידול כבשים, אף שמעולם לא הייתה בה אוכלוסייה של כבשי-בר. בריטניה כבר הייתה ביקוש רב לצמר שמקורו מהאי לבריטניה במאה הראשונה כשהגיעו הרומים הבריטיים. בימי-היבנים היה הכבש בהמת הבית החשובה ביותר בבריטניה וטופת בעיקר בשל חשיבותם. (ולבשר – את החזיר, לגידול צמר (לחלב גידלו בבריטניה את הבקר הכלכלה היה לכבשים תפקיד בעימותים אלימים על רקע של חלוקת קרקעות לmarcaה ואחר-כך גם בארצות הברית בסקוטלנד, באנגליה.

שבה עד היום גידול כבשים, מהגרים מאנגליה הביאו עימם את הכבשים לאוסטרליה שבה יש כיום את החשיבות ביותר, ולנו זילנד לצמר הוא אחד הענפים החקלאיים מספר הכבשים הגדל בעולם ליחידת שטה.

טיפוח הגזעים של הכבש מקומיות שונות בעולם הניב כ-200 גזעים שונים, כשהאבחנה ביניהם היא בהתאם לשימוש שנעשה בגזע: צמר, בשר או שנייהם.

פיזיולוגיה:

מידותיו של כבש הבית שונות מאוד בין הגזעים. אורכו בין 1.20 מטר ל-1.80 מטר, גובה כתפיו בין 65 ס"מ ל-1.27 מטר. גודל הנקבה הוא בדרך כלל בין שלושה לרבעים קיימים במינים בהם יש לנקבה לשני שלישים מגודלו של הזכר. הבדל נוסף בין הזכרים לקרני הכבשה קטנות מקרני הכבש. לכבשי-בר יש זנב בגודל שבין 7 – לכבש קרניים ס"מ ל-15 ס"מ, בעוד שזנבו של כבש הבית (האליה) בדרך כלל ארוך יותר ומשמש הגדילות נוהגים להסיר זנב לכבש, אם כי ברוב החווות החקלאיות כמאגר מזון הכבש נע בין 20 ק"ג ל-200 ק"ג כשהמוצע הוא 110 ק"ג. לכבש פרסות משקל. זה שסועות וראש בצורת חרוטם צר המכוסה למחרי בשער למעט הנחיריים והשפתיים. צבע הכבש משתנה מלבן כשלג לאדום, חום כהה ואף שחור, לעיתים עם כתמים בהירים.

מאופיין בהימצאות בלוטות הממוקמות לפני עיניו, באזור המפשעה (Ovis) הסוג אweis האהוריות. בלוטות אלו מפרישות חומר נוזלי-למחצה, שkopf והמפיין את ובין פרסותו הריח האופייני לכבש הבית. מטרתן, כנראה, סיימון שטח המניה. קופסת המוח בגולגולתו של כבש-הבית, קטנה מזו של כבש-הבר, ואף שקע העין קטן יותר.

אך שונה ממנה בכמה מאפיינים: גוף מוצק יותר, הימצאות הכבש קרוב מאוד לעז בלוטות הרית, והעדר הזקן על הסנטר אצל הזכרים.

השבחות כבשים על ידי הכלאות להשגת תוכנות רצויות כלכלית יצרו מינים בעלי או חסרי צמר, בעלי קרניהם או נטולי קרניהם, בעלי אוזניים או חסרי אוזניים.

תזונתה:

כבש-הבית הוא אחת החיים הקלות ביותר לגידול. כבש-הבית מסוגל לשרוד גם כשמזונו שלא חייב ומזון המכיל חנקן מקור לאנרגיה או סוכר עמיין, מכיל רק תאית ופרחים, עליים עשבי-בר: בהיותו במרעה כולל מזונו של כבש-הבית. להיות הלבון ושיחים צעירים. הכבשים מעדיפים עשבים קצרים וחלקיים, אך בעת הצורך יאכלו גם צמחים שעלייהם מחוספסים וארוכים. כבשים רועים מסווגלים לבולע כמות גדולה של מזון בזמן קצר ולאחר כך פורשים לנוח וללעוס מחדש את המזון שנבלע (גירה). הכבש רועה בשעות המוקדמות של הבוקר והערב, כשבשעות החמות הוא נח. כמו אצל יתר מעלי מרבעה תאים נפרדים המאפשרים לו לעכל מזונות עתיר סיבים הגירה, מרכיבת קיבתו שרוב הhayot האחרות אינו מסוגלות לעכל.

אם אשר נהג הבקר ולכן יש להקפיד הכבשים נהגים לגוס בצמחים קרוב יותר לשורש הגורמת נזק, לא לאפשר להם רעיית יתר.

מארה (יונק):

ה חיים, ממשחת הקביתיים הוא סוג של מכרסמים (**Dolichotis**: שם מדעי) מארה בערבות והם בעלי רגליים גדולות העוזרות להם לרווץ מהר. הם קרובים בדרום אמריקה הענקית ויכולים להגיע לגובה של כ-45 ס"מ והקפיברה משפחתם של הקביה.

בסוג זה ישנו 2 מינים:

- **מארה פטגונית** (*Dolichotis patagonum*)
- **מארת צ'אקו** (*Dolichotis salinicola*)

אך ניתן למצוא אותם גם בחלקים נוספים של דרום אמריקה מוצאם מאזור ארגנטינה המארה ידועה גם כ"קביה פטגונית" או "ארנב פטגוני" על שם חבל בו היא נמצאת לרוב שבדרום אמריקה הארץ פטגוניה. ניתן לבית מארות, הן יידידותיות לבני-אדם אם הרגלו אליהם מגיל צעיר ואף נמצאות לעיתים קרובות בגני חיות.

מבנה גוף ותנוועה:

למרות שהשניים ארוכת רגליים, היא דומה אף לקנגרו המארה היא דמוית ארנבון שוננות. משקללה יכול להגיע עד 11 קילו ומהירותה ל- - מתח-מחלקות בריצה/דילוג 50 קמ"ש.

תנוועתן למרחב נعشית בצורת הליכה קופצנית במצב רגיל, כשהן רצות הן עושות זאת בצורת דילוגים דמוויי ארנב, עם כל ארבע הרגליים באוויר, הן יכולות لكפוץ למרחק של עד כמעט 2 מטר.

a alamy stock photo

G683P
www.alamy.com

505 הַבִּתְמָן

סֶוֹסֶן שְׁעֵרְזְנְטָן

אבולוציה:

התפתחות הסוס כפי שאנחנו מכירים היום מושערת לפניו כ-45–55 מיליון שנים ומקורה היה יונק קטן דמוי כלב האבולוציוני הראשון נקרא איווהיפוס.

מאפיינים פיזיים:

הסוס הוא בהמה גדולה בעלת ארבע רגליים המסוגלת לפתח מהירויות ריצה גדולות. לסוס זנב גדול ושריר. ושייך לסדרת מפריטי פרסה והוא יונק.

בשלד הסוס יש כ-205 עצמות. לעצמות הרגל יש פרופורציות שונות מלאה של אדם. החשיבות הקרטית של כפות הרגליים ורגליו של הסוס סוכמה באימרה האמריקנית, עשויי מהומר הדומה לציפורן האנושית "אין רג', אין סוס". החלק החיצוני של הפרסה, סוסים מותאמים למראעה. לסוס בוגר יש 12 שינוי חותכות בחלק הקדמי של הפה, מותאמות לנגום דשא או צמחייה אחרת. ויש לו 24 שינוי מותאמות ללבישה: הטוחנות הקדומות, ושינויים טוחנות בחלק האחורי של הפה.

משקלו של הסוס נע בין 400 קילוגרם ל-1,000 קילוגרם, בהתאם לון שלו הוא שיח ולתזונתו.

חוושים:

חושי הסוס מבוססים על מעמדו בטבע כטרף, שבו הוא חייב להיות מודע לסביבתו בכל עת. יש לו העיניים הגדולות ביותר מכל יונק קרקי אחר, והן ממוקמות בצדדי ראשו, כך שיש לו טוח ראייה של יותר מ-350 מעלות. יש לו ראיית יום וראיית לילה טובה, אבל הוא מבחין רק בשני צבעים, ראיית הצבעים דומה במקצת לעיוורון צבעים אדום-ירוק בבני אדם, שבו צבעים מסוימים, במיוחד גוונים של הצבע האדום, מופיעים כצלירוק. לחוש תפקיד מפתח באינטראקציות. לככל חוש הריח של הסוס, נמצא בטוח שבין אדם החברתיות של סוסים, כמו גם זיהוי ריחות מפתח אחרים בסביבה. לסוס שני מרכזי חוש ריח. המערכת הראשונה היא בנחיריות וחלל האף, מרכז אשר מנתח מגוון רחב של ולו מסלול עצבי נפרד ריחות. השני, ממוקם מתחת להל האף, הוא איבר יעקובסון במוח, כשעיקר תפקידו לנתח פרומונים.

שמייעתו של סוס היא טובה. פינה של כל אוזן יכולה להסתובב עד 180 מעלות, ומספרת פוטנציאל של 360 מעלות שמיעה, מבליל להזין את הראש. סוגים מסוימים של רעש, מציבע על כך שסוסים עשויים לתרום לחץ ועצבנות של הסוס. מחקר ב-2013 בבריטניה סימני עצבניות הופיע בעית . היו יציבים ורגועים ביותר בסביבה שקטה, או באזנה לג'אנט על פי מחקר זה גם מומלץ לשמר ליד סוס על . או מוזיקת רוק האזנה למוזיקה קלאסית רמת הרעש נמוכה מ-21 דציבלים.

לסוס תחושה טובה של איזון וחוש מיושש מפותח. האזוריים הרגיסטים ביותר הם סביב העיניים, האזוניים, והאף. סוס מסוגל לחוש מגע עדין, כמו נחיתה חרקים בכל מקום בגוף. לסוס יש תחושה מתקדמת של טעם, המאפשרת לו למיין את המפסוא, ולבחור את האוכל המועדף עליהם, סוסים בדרך כלל אינם אוכלים צמחים רעילים.

תזונת:

סוסים הם אוכלי עשב, עם מערכת עיכול המותאמת למספוא ועשבים וחומר צמחי אחר, שנוצרת בעקבות לאורך כל היום. לכן, בהשוואה לבני אדם, יש להם בטן קטנה יחסית אבל מעיים ארוכים מאוד, כדי להקל על זרימה קבועה של חומרים מזינים. סוס משקל 450 קילו יכול 7–11 קילו של מזון ליום, ובשיעורן רגיל, יצורן 38–45 ליטר של מיםכך שיש להם רק קיבה אחת, כמו בני אדם, אך שלא כמו בני אדם. סוסים אינם מעלי גירה בני אדם, הם יכולים לעכל תאית, מרכיב עיקרי של דשא. סוסים אינם יכולים להקייא, אך שבעיות עכירות יכולות לגרום לבכי בטן והם גורם מוביל במות.

התנהלות:

תוחלת החיים של הסוס היא 25–30 שנה. סוסים מעל גיל 20 יכולים לדחר כל עוד יש נוהגים לפנק סוסים זקנים ולשרוד למרעה. אך, למראות שMRI על כוشر, ובאנגליה זאת, אנשים ממשיכים להעביד סוסים שעברו את גיל 20: הם מוכרים אותם לסתוריהם כדי שימושם לשמש כסוסי עבודה. סוסים אחדים מגיעים לגיל 40, ולעתים רחוקות אף יותר מכך.

כאשר טמפרטורת גופו של הסוס עולה, במטרה להתקrror, קצב נשימותיו עולה, מעשר עד וחמש, עשרים, למאתיים ואפלו שלוש מאות. באופן זה הוא מבצע את פועלות ההחלטה להתאזרות מוצצת של גזולים מלשונו וקנה הנשימאה שלו, ובכך ממזוג אף מוריד את חום גופו. שינוי הסוס ההפוך לדוגמה לשינה קלה וקצרה, מפורסם גם נוהגו המזוהה לשינוי בעמידה.

למעשה הסוס ישן גם בשכיבה שינוי عمוקה יותר, אך מרבה לנמנם פעמים רבות המשך מה שמאפשר לו זאת הוא תפס מיוחד במפרק הברכיים, [2]היום ועושה זאת בעמידה אשר מאפשר לו להרפות את שרירי רגליו בלי לקפלן. (בקדימות זה מצב אוטומטי בזמן הרפיה, ובהמשך מופעל בצורה יציבה שונה של הרגל).

רבייה:

מחזור ההיוון של סוסה מתרכז בערך כל 19–22 ימים, ומתרכז מתחילה האביב לסתוי.

הריוון הסוסה נמשך כ-340 ימים, עם טווח ממוצע של 320–370 ימים (11 חודשים).

הסוסה מליטה בדרך כלל סיפה אחד; תואמים יתכננו אבל מדובר בתופעה נדירה ולפעמים מסוכנת. לאחר המליטה, הסיפה נעמד על רגליו בשעות הראשונות של חייו. כמו כן, בשעות הראשונות לאחר המליטה הסיפה יונק את הלב האם הראשון. הלב זה של הסיפה מכיוון שהוא מכיל נוגדים. ג밀לה של הוא חיווני בבניית מערכת החיסון הסייחים נעשית בדרך כלל בגיל שבין ארבעה לשישה חודשים.

סוסיים, מסווגלים ל兆ע מיני בגיל 18 חודשים, אבל נדיר אצל סוסים מבויתים (במיוחד הנקבות) להתרבות לפני גיל שלוש. בגיל ארבע סוס נחשב לבוגר, אף שבדרך כלל השלב ממשיך להתחיה עד גיל ששה. ההתחיה תלויה בתנאים נוספים כמו הגודל, הגזע, המין, ויכולות הטיפול.

בשירות האדם:

באף הרבייעי לפניו מראים כי האדם החל לבית את סוס הבר ממצאים ארכאוזואולוגיים הסוסים המבויתים הראשונים שימושו לבשר, לרכיבה. הספירה, בערבות מרכזו אסיה באלפים השלישי והשני הסוס המבוית התפשט מהירות ברחבי אירואסיה. [3] ולחליבת לפנה"ס. סוסים מבויתים הובאו לראשונה לאמריקה ולאוסטרליה רק לאחר גילוין על ידי האירופאים.

לסוס מגוון רב של שימושים בתרבות האנושית:

ועгалות לගירת מחרשות הסוס משמש בעבודות המשק ובחקלאות. •

מרכזו ב-3000 שנים לפני המזאת מנוע הסוס היה כלי תחבורה •

ושימש לרכיבה הוא הוביל עגלות וכרכרות. הקיטור

הסוס היה כלי מרכיב במלחמה. •

חזק שככל התבasso על חיל מרכבות והబלים האשורים, המצריים •

(ארוך או לוחם שחמוש ברומח קשת) מרכבות עם צוות של רכב ולוחם.

החל הסוס לשמש לרכיבה קרבית. בעקבות המזאת המשוררת והאפסר

חילות הפרשים. הלוחם וחיל הפרשים כך נוצר מעמד הפרש

המזרחה, הטילו את חיותם על אסיה המונגולים.

ואילו האירופאים ביססו את בתיilit ימי הביניים ומדרח אירופה התיכון

קרנום של הפרשים. עטוי שריון פרשים כבדים - צבאותיהם על האבירים

אר, והתחיה כל הירי הchallenge לרדת רק עם המזאת אבק השרפפה

מאז משתמשים. חילות הפרשים שרדו עד למלחמת העולם השנייה

בפרשים במספר מקומות שהגיעה אליהם קשה.

טקסים

טיפול בהפרות סדר עבודות שיטור

ספורט

רכיבה, ותחרויות ראהו שונות, ביןין **קפיצות ראהו, מרוצי סוסים**:

רכיבה מערבית, אומנותית ועוד...

תרפיה

המסיעת לנכים, בעלי מוגבלות, הסוס משמש גם לרכיבה טיפולית:

ילדים בעלי בעיות קשב וריכוז, חסור ביטחון עצמי ועוד...

מחקר

הסוס משמש במחקר כחיה נוחה להפקת נוגדים, על ידי הזרקת האנטיגן,

איסוף חזר של דם הסוס וניקוי הנוגדים. חוות הסוסים המפורשת ביותר ביוון

"**כחווה מחקרית נקראית "סנטה קרוז**".

תחביב:

רכיבה על סוסים כתחביב או אטרקציה תיירותית

מברזול מונחות על רגליים, על ידי איש מקצוע - מברזול.

פרסות, הסוס להגנה על פרסת

הפרסה גדלה ללא הרף, ובטוסים המבוקאים היא צריכה להיות מטופחת בכל 5–8

שבועות.

עוז הבית: הט נידנו:

עוז "מכונה נקבת העוז לעיתים בשם "עיזה", ואילו הזכר של העוז מכונה "טייש בעברית כ-150 ימים. בהמלצתה המלטת גדיים יכולה להתרחש משך כל השנה, ומשך הירון הראשונה ממלייטה העוז גדי אחד, והחל ממהמלטה השנייה היא ממלייטה ולעתים אף שלישית. בערוב ימיה שבה העוז להמליט גדיים בודדים לרוב תאומים.

היסטוריה:

העתיקים שגדלו במשקו של האדם. העוז עוז הבית היא אחת מבני הרים המתורבתים, אלף שנים היה שימוש בחלב עזים. בвитה במזרח התיכון כ-10,000 שנים לפני זמננו השימוש בעור. ובמאה האחרונה אף היו העזים לחיות מהמד, בברשו, בשערו ובכערו העוז היה לצורך אחסון נזולין, כמו מים לקראת מסעות. כמו כן היה שימוש בעור לצורך כתיבה.

נהגו להוביל אותם לשטחי המרעה, בעיקר נערים; גידולם ביום קדם היה בעדרים באזוריים לא מיושבים כמו בהרים.

שעיר לעזאל – יהודי ביהדות ל"שעיר", שהוא הייש צעיר, היה בעבר תפקיד טקסי במסכת יומא, כפי שמתוואר במשנה.

יצור חלב:

דירים עזים כוללים בדרך כלל עשרות עזים, בהתאם לכושר עבודתו של המג'דל. גם עבודה קיימת גם בדירות של חלבת מכנית. החליבת אינה מאפשרת החזקת עדרים גדולים יותר עוז הבית.

משתנה לפי הzon, הגיל, האיכות והמזון הנitin לעזים. התנובה תנובת חלב העזים תנובה טובת ליום היא 5. השנתית, שאורכה 305 יום, נעה בין 660 עד 1,500 ליטר ליטרים. לחלב עזים יש תוכנות יהודיות העשויות אותו נוח לעיכול עבור בני אדם מיוחדות. לחלב עזים שימוש חשוב בייצור גבינות. חלב פרה הסובלמים מקשימים בעיכול

כו, גודלים שלדים מכוני חלב ומחלבת משקים שה坦מו בכך מגדים עדרים בדירות. קיימות מחלבות אзорיות הקולטות חלב עזים מבעליהם, בכמותות קטנות.

נאמד הביקוש לחלב עזים בישראל ב- 7.8 מיליון 2007 בשנת נחנד מכון חלב הגודל בישראל לחלב עזים במחלבת סוסיא 2008 [1] ליטר.

מערכות מייחשוב הקיימות כיום בדירות מסייעות להגדרת המועד המתאים ביוור זאת, כדי לקבל את התפקה הטובה ביותר שלilaroth, להלבנה וגם לכינסה להריון החלב. דיר מודרני נבנה כך שיטאים לכינסה מסוימת ויציאה מהירה של העזים. בעת כניסה העזים קוראת מערכת המחשבים תגיהם המכימים המאפשרים שליטה וניהול על עדר העזים.

צַבִּים:

הסוג כולל מינים. במשפחה הצבים הוא סוג (Testudo: שם מדעי) צב יבשה שני מינים מהסוג חיים. וצפון אפריקה קטני גופו החיים רק בדרום-מרכז אירואסיה בישראל - היחידים מכל משפחותם.

מינים בסוג:

בסוג המינים הבאים:

- צב יבשה אנטקי (Testudo antakyensis)
- צב יבשה לובי (Testudo flavomimimalis)
- צב יבשה רוס (Testudo horsfieldii)[1]
- צב יבשה מצרי (Testudo kleinmanni)[2]
  - צב יבשה מדברי (Testudo werneri)
  - צב יבשה מצרי (Testudo graeca)
- צב יבשה אירופי (Testudo hermanni)
- צב יבשה מרגינטי (Testudo marginata)
- צב יבשה פלופונסוסי (Testudo weissingeri)

קופי סנאי

מראה ותזונה:

לקופי הסנאי פרווה קצרה וצפופה, בצבע ירוק זית עד אדמדם באזורי הגב וצהבהב באזורי הבطن ובקצוות הגוף. גرونם ואווזוניהם לבנים ופיזיותיהם שחזרורים (ומכאן שמם קופי גולגולת). גודלם נע בין 25-35 ס"מ, מלבד זנב שאורכו בין 35-42 ס"מ. הגרמי עונתיות - משקלם נע בין 750 ל-1,100 גרם. קופי הסנאי מפגינים דו צורתיות זוויגית משקלם של הזכרים משתנה דרמטית במהלך השנה, ונראים שונים במיוחד בחודשים הקודמים לעונת ההזדווגות - בעונה זו הם עשויים להוסיפה למשקלם עד 20% .

כמו רוב קופי העולם החדש, קופי הסנאי הם שוכני עצים הפעילים ביום. בניגוד לרוב בני תת-הסדרה, הם אינם משתמשים בזנבות כ'זרוע חמיישית' בעת הטיפוס על עצים, והוא משתמש אותם רק לאיזון. תנוועתם בין הענפים מהירה להפליא. קופי הסנאי אינם יורדים לקרקע העיר לעולם, ואיןם קופצים בין ענפים שמרחיקם האופקי עולה על שני מטר.

בהתאם ופיירות המתקיימים מדיਆת המשלבת חרקים, קופי הסנאי הם אוכלי כל לשכיחות העונתיות של כל אחד מהמרכיבים. בנוסף, הם משלימים את תזונתם עם חלקי ובעלי עצים אחרים, כגון פרחים, ניצנים ו אף עלים, ולעיתים אף ביצים קטנות. הם צדים חרקים בתנוחה לעיתים רוחקות, וציפורים כגון עטלפים חוליות ומעדיפים לתפוס חרקים הנחים על עלים. סוגיהם החרקים המועדףים עליהם הרגולים וזהלים.

מקור השם קופי סנאי:

אמנם הם לא דומים לסנאי, קופים אלה נקראים "קופי סנאי" כי הם בגודל של סנאי אבל הם נחברים לכמה מהkopifs הקטנים ביותר.

חברה:

קופי סנאי חיים בקבוצות מרובות זכרים\מרובות נקבות, שגודלו משתנה בהתאם למין, ונע בטוחה של 15-65 פרטימ, עם תכיפות נדירות של להקות ענק המגיעות עד 300 פרטים. המבנה החברתי של הקבוצה משתנה בין המינים - במיניהם מסוימים, כמו קופי הזורקים עוזבים את הקבוצה בהגעים לבגרות מינית, (*S. boliviensis*) סנאי בוליביאני הנקבות הן אלו (*S. oerstedti*) בעודם אחרים כגון קופי סנאי מרכז אמריקני שעוזבות. גם רמות האלימות בתחום הקבוצה ומערכות היחסים בין הזכרים לנקבות ובין כל זוויג לבין עצמו משתנה דרסטית בין המינים השונים. שטח המניה של כל קבוצה כזו נע בין 2-3 קמ"ר, והצפיפות של קופים אלו נעה בין 13-36 פרטים לקמ"ר, בהתאם למין.

קופי הסנאי מתקשרים באמצעות קולאים - הם בעלי רפרטואר של 25-30 צווחות, המשמשות בעת משחק, בעת גילוי אזורים חדשים, לצרכים חברתיים ולצורך אזהקה. תקשורת ריח מתבצעת כאשר הקוף משתמש על ידיו, ואז מורה את השתן על כל גופו. חוקרים מניחים שלתנהגות זו מספק מטרות, ביניהן קירור הגוף, סימון דרך לשאר בני שליהם, הנמצאות על ידי הקבוצה ואיתותים הורמוניים. כמו כן, הם מסמנים טרייטוריה לאחררים ובחזה.

רבייה:

אך בדרך כלל זכר אחד או שניים, אלו, מערכת הרבייה של קופי הסנאי היא פוליגמית שהשミニו הכי הרבה בתקופת ההשמנה', מרבעים את רוב הנקבות - הנקבות הבוגרות מעדיפות את הזכרים השמנים יותר, בעוד הצעירות איןנה כה ברוגניות. הזכרים מבקרים שלה. נראה האם נקבה מוכנה להזדווגות על ידי מרדף קבוצתי אחריה, תפיסתה ובחינתם מסתמכים על רמזי ריח בקביעת המיניות של הנקבה.

הנקבה מליטה לאחר הריוון בן 150-170 ימים. ההמלשות מתרכזות בעונת הגשמים. האם מטפלת בצאצאים בלבדה, אך בחלוקת מהמין הזכרים מסייעים בהגנה על הולדות מפני טורפים. את החודש הראשון לחייו מבלה הצעא באגע ישר עם אימו, בדרך כלל תוך שהוא רקוב על גבה (שכן הוא גדול מכדי שתישא אותו בחיקה). בגיל 7-5 שבועות מתחילה הגור להיפרד ממנה ולשחק עם בני גילו - פעילות שנשארת מרכזית לפחות עד גיל שנה, ותופסת מקום מרכזי לכל אורך החיים. גיל הגAMILה מהנקה משתנה מאוד בין ועד 18 חודשים לקוף סנאי בוליביאני המינים - בין 4 חודשים לקוף סנאי מרכז אמריקני בטבע כ-15 שנה, תוחלת חיים. הנקבות מגיעות לבגרות מינית בגיל 3, הזכרים בגיל 5 ובשביעי מגיעים עד לגיל 20 שנה.

Discus.co.il

Discus.co.il

שְׁרָקָן

מקור השם:

בעקבות השפות האירופאיות. באנגלית השרקן קריי, חזיר ים השרקן נקרא בעברית ובשפנות (Cochon d'Inde) "בצרפתי" "חזיר הודי", (Guinea pig). "חזיר גינאה אהירות בשמות דומים. זאת מפני שהוא לאירופה מעבר לים, והזכיר לאירופאים את החזיר בהרבה מאפיינים פיזיים ותנהגות.

מבנה גופו:

צבעם חום, כתום, לבן, אורך גופו של שרקן בגיר מגיע עד 20 סנטימטר וצבע פרותו בגפיהם האחוריות יש לו. אפור, שחור או שליב של צבעים אלה. לשרקן אין זנב ובקדימות – ארבע שלוש אצבעות.

ומשקל הזכר נע בין 900 ל-1,200 גרם. משקל השרקנית הנקבה נע בין 700 ל-1,000 גרם.

רבייה:

בגיל שלושה חודשים השרקניות מגיעות לבגרות מינית השרקנים הזכרים של הנקבה נמשכת תקופה הייחום [1]. מגיעות לבגרות מינית בגיל חודשיים הנקבע של קביה נמשך בין חודשים וחצי (59–72 يوم), הירioxן. שישה עשר ימים והנקבה יכולה להיכנס להירioxן מחדש מספר שבועות לאחר ההמלטה. השרקן מתפקיד באופן עצמאי החל מזמן קצר לאחר הלידה.

גידול השרקן בבית:

השרקן חשן מטבחו, אך שרקן מבוית רגיל לבני אדם, ובדרגה יגבר ביחס המאכל אותו. שרקנים נקשרים לבעים שלהם ולומדים מהר לזהות את קולות פתיחת המקרר או שקית האוכל ומשמעיהם קולות שריקה והתרגשות בידעה שהאוכל יש להרחק את השרקן מموקי רعش חזק ואין להשאירו לאור שימוש חזק אף [2]. מגיע

וחברותית, ולכון במידת האפשר יש לרכוש יותר לא זמן קצר. הקביה הוא חיה עדרית משרקן אחד. אחרי שsparken אחד יתרגל לשטח בבית, יהיה קשה עד בלתי אפשרי להוסיף לו שרקן נוסף (במיוחד אם מדובר בשני זכרים), מפני שהsparken הותיק יתקוף את [3].".ה" פולש".

תרנגול הבית

תנינזול נדרן

שם:

אינו מוזכר בשמו, אם כי ניתן לשער כי השם "שכוי" המוזכר בספר התרנגול בתג"ך מזוהה עם התרנגול, וכן יש [2]"מי שות בטהות חכמה או מי נתן לשכוי בינה": איווב עם התרנגול מפרשין המזהים אף את ה"ברברים" המוזכרים בספר מלכים.

בצורה תרילוגל, ופירושו הוא דרך האכדיית השם העברי תרנגול בא מהשפה השומרית התחלפה ל"בִּנְיָה" והמילה הפכה לתרנגול "עוף המלך". כאשר עברה המילה לעברית. גם שכוי או גבר קרויה בעברית תרנגול זכר.

היסטוריה:

מוצאו של תרנגול הבית בדרום-מערב אסיה, שם מצויים בימינו ארבעה מיני תרגוליים אך ביום מקובל שהיה מעורב אב, מתרנגול הבנקיבה בעבר הערכו שהתרנגול בויית בר קדמון נוסף שממנו התפתחו הגזעים האסייתיים של תרנגול הבית. לדעת אחרים, כל ראשית ביתו של [3] ארבעת מיניו של תרגול-הבר מעורבים בהתחלה תרנגול הבית ביותו של התרנגול. בתרבות עמק האינדו לפנה"ס 3000 התרנגול החלה בסביבות שנת שינה רבות את תוכנותיו – הוא הביא לעלייה בגודלו ובמשקלו, לאובדן כושר אם יתאפשר) לקינון על פני הקרקע שלו ובשל כך מעבר מקין על פני עצים התעופה באורח חיים פוליגמי לו), וכן להחלפת אורח החיים המונוגמי.

הհודית, התפשט התרנגול מערבה לאחר ביתו בצפון התת-יבשת אם כי בתחום עדין היה השימוש, בסביבות אלף הראשוני לפני הספירה למסופוטמיה בו מועט מאוד.

או בתקופת הברונזה המאוחרת בארץ ישראל מניהים שהתרנגול חדר לארץ ישראל ובתל שנמצאו בתל לכיש כפי שעולה מממצאי עצם, בתקילת תקופת הברזל 'עופל' בשכבות המתווארכות לתקופה זו. נמצאו גם שרידים של תרנגול באתר הhabon בשנת מתקופת הברזל השנייה, שהיה מיושב עד חורבן בית המקדש הראשון בירושלים שבהן מופיעות דמיות (אחד מתל א-נצבה) 586 לפנה"ס. נמצאו גם שתי טביעות חותם מממצאים אלו מתווארכים למאה השביעית. ואior על כד מגבעון, תרנגולים בעמדת קרבת דומה שבתקילה הייתה חשיבותו של התרנגול. ומה מאה הששית לפנה"ס לפנה"ס

היהם תיכונית מועטה. נראה שרק מתקופת הברזל השנייה הוא החל להשתלב בכלכלת וציפורים אחרות יוונה בכלכלת ארץ ישראל, וגם אז הייתה חשיבותו קטנה לעומת עוצמתبشر. הקדמוניים לא היה גידול התרנגול נפוץ במיוחד, והם כינו אותו "העוף גם בקרבת היוונים בשל זיהויו עם מקורותיו המזרחיים. רק בתקופת האימפריה, "או "העוף המדי" הפרסי גידול התרנגולים החל להיות נפוץ מאוד גם במערב, והפך לאחד הענפים הרומיים ההם המרכזיים של החקלאות.

אינטלייגנציה וחישה:

מצא כי תרגול הבית מסוגל לתמוך בהפעלתו של הפיג'ן שליטה 2005 מחקר שנערך בשנות דומות לבחן ביציפייה לתגמול מאוחר יותר. על התרנגולות נערכ ניסוי עצמאי מהתרנגולות נדרש להחזע על כפתור בשביב לקלבל מזון. תרגול שהיתה – המרשלו לפניו שלחצתה קיבלה כמות קטנה של אוכל. תרגול שהיכתה מוכנה לחכotta 2–3 שניות מהפעמים העדיפו התרנגולות 22 שניות קיבלה כמות גדולה הרבה יותר. בכחשאים אוחזות לחכotta.

הפייה מרחבה:

נתען כי תרגולות מבינות קביעות אובייקט, כלומר שהן מתחפשות עצם במקום שבו נראה לאחרונה בלי לראותו אותו. תוצאות סותרות הושגו במחקריהם בשאלת אם תרגולות התפיסה. [6] מסוגלוות לחזות מיקום של עצם נע כשהוא יוצא משדה הראייה נלמדת ומשתפרת כשהתרנגולות נחשפות לגירויים חזותיים בשבעות החיים המרחבת ולבן התרנגולת הראשוניים. המידע הסביבתי מעובד בצדיו הימני של ההיפוקמפוס לומדת טוב יותר על סביבתה ממידע הנקלט בעין שמאל.

אינטלייגנציה חברתית:

מצא כי, תוך שימוש במכשור הדמייה בריטניה בריסטול ניסוי שנערך באוניברסיטת קלפי תרגולות אחרות וככלפי אפרוחיהן, וכי הן תרגולות מסוגלות לתמוך בהפעלתם מגילות רמות מתח גבוהות יותר כאשר אפרוחיהן במצבם. במהלך הניסויים התבגרו כמו, לחוקרים, שכל התרנגולות הראו באופן ברור גובה גופנית והתנהגותית של עקה וקריאות תקשורתית, בתגובה הגוף והערנות, הגברת קצב הלב עליית טמפרטורה במחקר בריטי נוסף לא נמצא ראיות לכך שלתרנגולות יש. [7][8] למזכות אפרוחיהן העדפה לשכנותיהם בלבד, העשויה ללמד על קשרי חברות ביניהם.

תרנגולים בתעשייה החקלאית:

המודרני מתבצע על ידי הדגירה מלאכותית. הביצים רביית התרנגולים במשק המתועש מوطלות בלולי רבייה מיוחדים, שבהן יש זכר אחד על כל עשר נקבות. לאחר ההטלה אשר מתקה את תנאי הדגירה הטבעיים, על ידי נלקחות הביצים ומושמות במדגרה קבועים, אוורור נאות, וגלגול של הביצים מדי פעם ולחות שמירה על טמפרטורה.

מתקיימת הפרדה כמעט מוחלטת בין השימוש, כיוון, בעקבות תיעוש ענף הלול בתרגולים לתעשיית הבשר ובין השימוש בהם ל תעשיית הביצים. שתי התעשיות נפרדים של תרגולים המותאמים לצורכייהן השונים. נוסף על כך משתמשות בגוזים קיימים כמה סוגים לולים ומערכותיהם שונים בהתאם לשימוש.

העשרה הבשר:

לגדיליה לצורך תעשיית הבשר פותחו גוזי תרגולים שהותאמו על ידי ברירה מלאכותית בקצב מואץ ולמדדים גדולים, בפרט של האיברים בעלי הערך הכלכלי הגבוה יותר, כגון והכרעים. הגוזים הנפוצים בתעשייה הבשר הם קוב ורוס, הגדלים החזקה, הכנסה, ב מהירות גבוהה, ומגיעים לגודל ראוי לשיווק כבר בהיותם בני 35 ימים.

העשרה הביצים:

התרגול בתב忧 מטילה כעשרה ביצים בשנה. הטלת ביצה היא חלק ממתחזיר הרבייה שלה. רק אם הפרה אותן תרגול התרגול דוגרת על הביצים, שמהן יבקעו אפרוחים הן ביצים "עקרות", שלא הופרו. בתהליך ביתו של הביצים המשמשות למאלל. זכר אלף שנים נעשו הרבה הצלאות והשבחות, שתוצאתן מהזורי רבייה ברוב ימות השנה. תרגול הבית יכולה להטיל ביצים ללא הפריה מדי 24–28 שעות. הביזוץ בתרגול הבית מתחדש כדי עד 75 דקות לאחר הטלת הביצה.

בד בבד עם תיעוש הענף, פותחו (על ידי ברירה מלאכותית) גוזים מסויימים שהותאמו של עופות הטלה תרגול להטלה מרובה של ביצים. בעבר היה הגוז הנפוץ בישראל ושהייה הגוז הנפוץ שמוצאו מהעיר האיטלקית ליבורנו (Leghorn chicken), ביותר בעולם המערבי, בשל רמת ההטלה הגבוהה שלו – 300 ביצים לשנה. כיום רוב הגרמני). (גוז אמריקני) ולומן) התרגולות המטילות בישראל הן מהגוזים הייליין המטילות ביצים חומות) איזה-בראון : בשנים האחרונות ניכסו שני גוזים נוספים ושיבר.

את התרגולות המטילות ביצים מאכל מגדים על פי רוב בכלובים הקרויים כלובי מה שמאפשר לביצה להתגלל למתקני איסוף ברגע, רצפת הכלוב בנזיה באלאסן. סוללה בשעות הלילה, הנטלה, ובכך להקל את איסוף הביצים. הנטלה מוגברת על ידי תאורה המועד לחוקת את, היום, וכן על ידי תהליך השרה כפואה המדמה הארכה של אור באופן מלאכותי, כדי לעורר בתרגולות תהליכי התרבות הטבעי של התחלפות העונות הורמוניים המאפיינים את עונת הרבייה.

הציפות שבה התרגולות שכנות מביאה לביעות התנהגות, כגון מרירות נוצות של תופעה המופיעה אצל כ- 70% מהמטילות, (Feather pecking) תרגולות שכנות מרירות נוצות זו פוגעת בעיקר .[6] אכילת רקמה המנוקרת מתרגולות אחרות: וקניבליום במטילות מבוגרות, שהפלומה הפגועה אצלן מתחדשת לאט. המקור לתופעה אינו ברור. על פי היפותזה אחת, מדובר בהפעלה מוסחת של צורת התנהגות הטבעית של ניקור בקרקע להשגת מזון, פעילות התופסת כ- 90% מזמן הערוות בטבע. היפותזה אחרת מייחסת את התופעה להפעלה שלא במקומה של ניקור לשם טיפול נוצות לאחר

ניתן ". אמבטית אבק". כדי למנוע התנוגויות אלו קווטמים את מקורי התרגולות, משחק להפחית את הניקור ההמוני על ידי הפחחת צפיפות בלוול וממן אפשרות תנועה התפלשות באבק וסביבה מגונת.

בשנים האחרונות ישנה מגמה להעביר את תרגולות ההטלה למתכונת של "לילי חופש". אלא מתחולכות בחופשיות בלוול, ולצורך ההטלה, התרגולות אינן כלואות בכלובי ברזול הן עלות על מתכונים מיוחדים הקולטים את הביצים ומעבירים אותן לנוקד האיסוף.

ביקורת:

גדלה הביקורת על השימוש שנעשה עם התפתחות המודעות לצוכיות בעלי חיים בתרגולות ועל אופן גידולן. ביקורת זו מותחים בעיקר ארגונים לצוכיות בעלי חיים, הטוענים כי צורת הגידול אינה מוסרית וגורמת סבל רב לתרגולות, אשר לדבריהם זכויות לאוֹטו היהס המוסרי שלו זוכה האדם. תנאי הגידול של התרגולות בכלובי זהה חלק מרכזי במחאות האפרוחים.

הם סובלים מתנאי הibal קשים, מוחזקים במהלך מסעם של התרגולים למשחנות שעות רבות ללא מזון ושתייה, ורבים מתים לפני רגע שחיטתם. לפי ההלכה אוטם, על על התרגולים להיות בהכרה מלאה כאשר שוחטים, והדין האסלמי היהודית כן אין משתמשים בשיטות לשיכוך הכאב. התרגולים לפעמים אינם מותים מיד; חלום אף גוססים במשך מספר דקות ומגיעים חיים למכונה שמורטת את נוצותיהם.

תרגול גזעי ותרגול שאינו גזעי

תרגול גזעי:

גם לתרגולים מבויתים, או סוסים בדומה לבני חיים מבויתים רבים, כדוגמת כלבים ינסים גזעים שונים, אשר פותחו באופן מלאכותי בידי בני אדם על פי תוכנותיהם השונות. מתאפיין בתטולה גבואה אך איןנו נוה לגידול בבית פרטיא בשל מזגו למשל, גזע לגהורן מתאפיין בתטולה נמוכה יחסית, אך הוא בעל מזג רגוע ולכך הפרוע. לעומתו, גזע המשי מתאים לבתים פרטיאים ולא לייצור ביצים תעשייתית. ביום ישנים מאות גזעים שונים של תרגולים ברחבי העולם.

